

УДК 372.881.111.1

**АРАЛЫКТАН ОКУТУУДА СТУДЕНТТЕРДИН ЖАЛПЫ ПРОФЕССИОНАЛДЫК  
КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮГҮН КАЛЫПТАНДЫРУУ**

*Абдыбекова Нурмира Абдыбековна*, п.и.к., улук окутуучу, Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясы, Кыргызстан, 720044, Бишкек ш., Ахунбаев 97, e-mail: abdybekova84@mail.ru

*Муратбек уулу Суйунбек*, окутуучу, К. Карасаев атындагы Бишкек Мамлекеттик университети, Кыргызстан, 720044, Бишкек ш., Ч.Айтматова пр. 27, e-mail: suyun.kg@mail.ru

*Аскалиев Бактияр Жыргалбекович*, магистрант, Кыргыз мамлекеттик дене тарбия жана спорт академиясы, Кыргызстан, 720044, Бишкек ш., Ахунбаев 97, e-mail: bahtiaraskaliev@gmail.com

**Аннотация.** Макалада «Дене тарбия жана спорт» багытындагы окуган болочок мугалимдердин жалпы кесиптик компетентүүлүгүн калыптандыруу аралыктан окутуу аркылуу ишке ашырылгандыгы тууралуу каралат. YouTube автордук каналында видео сабактардын циклы инновациялык технологиянын негизинде үч багыт боюнча берилет. «Дене тарбия жана спорт» багытындагы окуган студенттердин онлайн окутуу аркылуу Google classroom, ZOOM, Cisco Webex meetings; YouTube автордук каналы, Google meet платформаларынын негизинде окуу процессине жайылтылган. Кеп ишмердүүлүгүндө педагогикалык шарттары компетенттүүлүктүн негизинде каралат. Адистиги тил эмес дене тарбия багытында окуган студенттердин алардын англис тили сабагында профессионалдык компетентүүлүгүн калыптандырууга байланыштуу билим алуу мотивациясын камсыз кылуу максатында кесипке багыттап окутуунун интерактивдүү методдорун кеңири колдонуу ийгиликтүү педагогикалык шарт катары аныкталды. Онлайн окутуунун негизинде «Дене тарбия жана спорт» багытындагы болочок мугалимдердин коммуникативдик компетенттүүлүгүн калыптандыруунун системасы иштелип чыкты. Студенттердин жалпы профессионалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруу онлайн окутуу аркылуу Google classroom, ZOOM, Cisco Webex meetings; автордук канал YouTube, Google meet платформалардын негизинде окуу процессине киргизилди.

**Өзөктүү сөздөр:** санариптештирүү, жалпы профессионалдык компетенттүүлүк, инновациялык технологиялар, онлайн окутуу.

**ФОРМИРОВАНИЕ ОБЩЕПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ  
СТУДЕНТОВ ПРИ ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ**

*Абдыбекова Нурмира Абдыбековна*, к.п.н., старший преподаватель, Кыргызская государственная академия физической культуры и спорта, Кыргызстан, 720044, г. Бишкек, Ахунбаева 97, e-mail: abdybekova84@mail.ru

*Муратбек уулу Суйунбек*, преподаватель, Бишкекский Государственный университет имени К.Карасаева, Кыргызстан, 720044, г. Бишкек, пр. Ч.Айтматова 27, e-mail: suyun.kg@mail.ru

*Аскалиев Бактияр Жыргалбекович*, магистрант, Кыргызская государственная академия физической культуры и спорта, Кыргызстан, 720044, г. Бишкек, Ахунбаева 97, e-mail: bahtiaraskaliev@gmail.com

**Аннотация.** В данной статье рассматривается формирования общепрофессиональной компетенции будущих учителей по направлению «Физическая культура и спорт» через дистанционное обучение. Размещён цикл видео занятий по инновационным технологиям

обучения по трём направлениям на авторском канале YouTube. Проведён цикл практических онлайн занятий с использованием платформ Google classroom, Zoom, YouTube channel, Cisco Webex meet со студентами по направлению «Физическая культура и спорт» на занятиях английского языка. Педагогические условия формирования речевой деятельности разработана на основе компетентного подхода. В качестве педагогического условия успешного формирования общепрофессиональной компетенции студентов нефилологических специальностей выделяется использование интерактивных технологий обучения в целях развития мотивации к качественной речевой деятельности на основе личностно-ориентированного подхода. На основе системного подхода была разработана совокупность педагогических условий формирования коммуникативной компетенции будущих учителей по направлению «Физическая культура и спорт» на основе онлайн обучения. Был внедрён в учебный процесс технология обучения через цифровые платформы Google classroom, ZOOM, Cisco Webex meetings; авторский канал YouTube, Google meet для формирования общепрофессиональной компетенции.

**Ключевые слова:** цифровизация, общепрофессиональные компетенции, инновационные технологии, онлайн обучение.

### THE FORMATION STUDENTS' GENERAL COMPETENCE IN DISTANCE LEARNING

*Abdybekova Nurmira Abdybekovna, Ph.D.*, senior teacher, Kyrgyz state physical culture and sport academy, Kyrgyzstan, 720064, Bishkek, 97 Ahunbaev, e-mail: abdybekova84@mail.ru

*Muratbek uulu Suyunbek*, teacher, Bishkek State University named after K.Karasayev, Kyrgyzstan, 720044, Bishkek, 27 Aitmatov Ave., e-mail: suyun.kg@mail.ru

*Askaliev Baktyyar Jyrgalbekovich*, undergraduate, The Kyrgyz state physical culture and sport academy., Kyrgyzstan, 720064, Bishkek, 97 Ahunbaev, e-mail: bahtiaraskaliev@gmail.com

**Abstract:** This article examines the formation of the general competence of future teachers in the field of "Physical culture and sports" through distance learning. A cycle of video lessons on innovative teaching technologies in three areas has been posted on the author's YouTube channel. A series of practical online classes using the platforms Google classroom, Zoom, YouTube channel, Cisco Webex meet with students in the field of "Physical culture and sports" in English lessons was held. The pedagogical conditions of formation students' speech activity skills based on competence way. As a pedagogical condition for the successful formation students' general professional competence of non-philological specialties, the use of interactive teaching technologies in order to develop motivation for high-quality speech activity based on a personality-oriented approach is highlighted. Because of a systematic approach, a set of pedagogical conditions for the formation future teachers in the field of «Physical culture and sports» communicative competence based on distance learning was developed. Learning technology was introduced into the educational process through digital platforms Google classroom, ZOOM, Cisco Webex meetings; author's YouTube channel, Google meet for the formation of general professional competence.

**Keywords:** digitization, general professional competence, innovative technologies, online learning.

Бүгүнкү күндө улам кенири кулач жайып бара жаткан ааламдашуунун алкагында, педагогика жана билим берүүнүн маселелеринин манилүүлүлүгү өзгөрүлүп жаткан коомдун алдында жаңы милдеттерди чечүүнү актуалдуулаштырат. Санариптештирүү доорундагы окутуунун инновациялык технологиялары замандын талабы. Андыктан адамазаттын тажрыйбасын максаттуу өткөрүп берүү процесси жана өсүп келе жаткан муунду жашоого жана ишмердүүлүккө даярдоо маселеси турат. Тарбиялоо маселеси бардык учурда белгилүү

коомдук функцияны жана социалдык ролду ишке ашырууга жөндөмдүү муунду даярдоого тарыхый керектөөнүн бар экендигин чагылдырат. Тарбиялоонун мүнөзүн жана маселесин шарттаган системалар түзүлүп калган этно улуттук салттарга, коомдук-тарыхый түзүлүштөрдүн өзгөчөлүктөрүнө, белгилүү баалуулуктарына жана дагы мамлекеттин саясий идеологиялык доктринасына дал келет.

Дүйнөлүк жана ата мекендик тажрыйбадагы билим алуунун формалары бар: күндүзгү жана кечки; өз алдынча же окутуучулардын жардамы менен үйдөн жекече окуу; дистанттык окуу; сырттан окуу формасы.

Ал эми дистанттык окуу англис тилинен алынган: «Distance — аралык» компьютердеги окутуучу программалардын жардамы менен окутуу дегенди билдирет. Бүгүнкү күндө «Дене тарбия жана спорт» багытындагы окуган болочок мугалимдердин жалпы кесиптик жана атайын компетентүүлүгүн калыптандыруу аралыктан окутуу аркылуу ишке ашырылып жатат.

Билим берүү системасы ааламдашуу шартында чет тилинде эркин сүйлөгөн, башка маданияттардын өкүлдөрү менен чет тилдерде кесипкөйлүктө баарлашууга даяр, компетенттүү кесип ээлерин даярдоого милдеттүү. 2018-жылы кабыл алынган Кыргыз Республикасынын улуттук өнүгүү стратегиясында билим берүү системасындагы кескин өзгөрүүлөр коомдук жашоо тиричилик чөйрөсүндө эл аралык тилдерди колдонуу мүмкүнчүлүгүн кеңейтүү менен «Көп тилдүүлүк өсүп келе жаткан муунга терең глобалдык процесстерге биригүүгө мүмкүнчүлүк берет» [6]. Мунун өзү Кыргызстанда чет тилдерин, өзгөчө англис тилин өздөштүрүү аларды илимде, билим берүүдө, искусстводо, спортто, жарнамада, туризмде, басма сөз жана башка тармактарда кеңири колдоно билүү талабын актуалдаштырат.

Санариптештирүү дүйнө жүзүндө кеңири тарап, мамлекет жана коомчулук тарабынан колдоого алынып келет. Азыркы заманда билим берүү системасында жаңы информациялык технологияларды колдонуу аркылуу интеллектуалдык коомду тарбиялоого мезгил келди. Информациялык технологияларды колдоно билүү жана чет тилинде эркин сүйлөө - бардык профилдеги адистер үчүн келечек иштерине кеңири жол ачат. Политикалык жана экономикалык инновациянын өнүгүшү белгилүү билим, практикада колдонуу билгичтиги менен көндүмдөрдөн көз каранды. Замандын динамикалуу түрдө тез өзгөрүшү жогорку деңгээлдеги компетенттүү адистерди даярдоону талап кылат. Бул маселелерди чечүү максатында педагогика илиминин негизги категориялары болгон билим берүү, тарбиялоо жана окутуу процессинин негизги маселелери болгон педагогикалык шарттарын жана методологиялык, концептуалдык негиздерин иштеп чыгуу керектигин белгилейбиз.

Чет тилдерди өздөштүрүүнүн социалдык аспектилери Кыргызстандык окумуштуулардын эмгектеринде да каралган. Алардын ичинде инсандын жалпы педагогикалык даярдыгына байланыштуу этнопедагогикалык, социалдык-педагогикалык компетенттүүлүк маселелери Н.А. Асипова, А.А. Алимбеков, А.Т. Калдыбаева, Т.В. Панкова ж.б. эмгектеринде орун алган.

Болочок дене тарбия адистерин кесиптик жактан даярдоо боюнча А.М. Мамытовдун, К.Ч. Джанузаковдун, Т.Т. Иманалиевдин, К.У. Мамбеталиевдин жана башка окумуштуулардын эмгектери өзгөчө мааниге ээ.

Ал эми компетенттүүлүк жана андагы тилдик даярдык маселелери К.А. Биялиевдин, К.Д. Добаевдин, М.Х. Манликованын, Ж.А. Чымановдун эмгектеринде баяндалат.

Илимий иштердин ичинен биздин изилдөөбүзгө логикалык жана мазмундук жактан жакын англис тилин окутуу процессинде коммуникациялык компетенттүүлүктү калыптандыруу көйгөйлөрүнө арналган: Н.К. Сартбекованын Кыргызстанда азыркы техникалык адистин кесиптик даярдыгынын жогорку деңгээлин камсыздоого мүмкүнчүлүк берүүчү «Болочок инженерлердин башка тилдүү коммуникациялык компетенттүүлүгүн калыптандыруунун илимий-педагогикалык негиздери» аталышындагы доктордук диссертациясы студенттердин компетенттүүлүгүн өнүктүрүүнүн педагогикалык негиздерин аныктоого багытталса, А.А. Жолчиева чет тилдерди үйрөнүү процессинде окуучулардын

коммуникативдик компетенцияларын калыптандырууну изилдеген; Э.В. Маслакова, А.Э. Савчук спортчулардын кесиптик баарлашуусуна багытталган изилдөөлөрүн атоого болот. Бирок, жогоруда белгиленген изилдөөлөрдө англис тилин өздөштүрүү аркылуу дене тарбия жана спорт багытындагы студенттердин профессионалдык компетенттүүлүгүн калыптандыруу маселелери атайын изилдөө катары терең карала элек.

*Билим берүү* — илимий билим, таанып билүү жөндөм жана көндүмдөр системасына ээ болуу процесси. «Билим берүү» түшүнүгүнүн мазмуну адамдык маданиятты талдоонун негизинде төмөнкү факторлордун жыйынтыгында каралат:

- ✓ билим (жаратылыш, коом, техника, адам, космос тууралуу), дүйнө сүрөттөлүшүн ачып берүүчү;
- ✓ адам үчүн белгилүү болгон ишмердүүлүктүн ыкмаларын ишке ашыруу тажрыйбасы;
- ✓ маданият, илим жана адамзаттык коомду мындан аркы өнүктүрүүгө болгон адамдын жөндөмүн өстүрүүнү камсыздоочу, жаңы көйгөйлөрдү чечүү боюнча чыгармачылык ишмердүүлүктүн тажрыйбасы;
- ✓ дүйнөгө болгон баалуулук мамиле тажрыйбасы [4]

**Изилдөөнүн методдору:** *теориялык методдор* – илимий-педагогикалык, илимий-теориялык адабияттарды талдоо; сурамжылоо, аңгемелешүү, анкета жүргүзүү, интервью алуу, педагогикалык тестирилөө, *педагогикалык эксперимент*, салыштыруу; жыйынтыктык-тоо, моделдештирүү.

Ал эми *окутуу технологиясы* – билим берүү стандартында, окуу программасында көрсөтүлгөн максатка жетүү үчүн окутуунун методдорун, каражаттарын, формаларын, шарттарын иштеп чыгуунун, тандоонун, колдонуунун жана текшерүүнүн жолу. «Технология» – «техника» жана «логия» деген эки сөздөн турат. «Техника» – искусство, чеберчилик дегенди, ал эми «логия» – түшүнүү, үйрөнүү, окуу дегенди билгизет. Демек, технология – искусствого, чеберчиликке үйрөнүү. Окутуу технологиясы – окутуу чеберчилиги, окутуу искусствосу. Окутуу технологиясы окутуунун максаты, мазмуну жана принциптеринин негизинде иштелип чыгат. Ал өз ичине окутуу методу, окутуу каражаты, окутууну уюштуруу формасы, окутуунун шарты, текшерүү, баалоо, окутуунун жыйынтыктары ж. б. камтыйт. Чет элдик жана атамекендик дидактикада окутуунун технологиясынын ар кандай модели түзүлгөн. Алар бири-бири менен тыгыз байланышта жана бири-бирин толуктап турат: маалымат берүү жана кайталоо модели; окутуунун өнүктүрүүчү модели; окутуунун активдештирүүчү модели; окутуунун оптималдаштыруучу модели; окутуунун интеграциялоо модели; эркин байытуу модели; окутуунун инсанга багытталган модели. Жогоруда келтирилген моделдер ар кайсы тарыхый-социалдык этаптарда пайда болгон. Алардын ар бири дидактикалык атайын теорияга негизделген [1].

*Интерактивдүү окутуу* окутуучу менен студенттин, ошондой эле студент менен студенттин мамилелерин активдештирип, максаттуу пикир алышуунун ишмердүүлүгү. «Окутуунун интерактивдүү методдору» жана «интерактивдүү окутуу» терминдери бизге англис тилинен кирди «interactive: inter - арасында, ортосунда; active act сөзүнөн – аракет кылуу, аракет» дегенди билдирет.

*Окутуунун компьютердик технологиясы (ОКТ)* жана окутуунун компьютердик каражаттары (ОКК) аркылуу окуу процессинин субъектисин калыптандырууда төмөндөгүдөй педагогикалык максаттарды көздөйт:

- ✓ студенттин инсандык сапатын өнүктүрүү;
- ✓ ой-жүгүртүүнү өстүрүү (мисалы, көрсөтмөлүү-аракеттүү, көрсөтмөлүү - образдуу, интуитивдүү, чыгармачыл);
- ✓ эстетикалык татымды калыптандыруу;
- ✓ коммуникативдик жөндөмдүүлүгүн өстүрүү;
- ✓ туура чечим кабыл алуу же татаал ситуацияларда чечимдердин вариантын сунуш кылуу;
- ✓ маалыматтык маданиятты калыптандыруу;
- ✓ окутуу процессинин сапаттуулугун жана эффективдүүлүгүн жогорулатуу;
- ✓ окуучулардын таанып-билүү ишмердүүлүгүн активдештирүү;

- ✓ маалыматтарды иштетүүнүн заманбап каражаттарын колдонуунун негизинде предметтер аралык байланышты тереңдетүү;
- ✓ окуу процессинин субъектилеринин педагогикалык кызматташтык карым-катнашын кеңейтүү жана коммуникациялык каражаттардын негизинде кызматташуу жана мамиле түзүү мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү.

Онлайн окутуунун негизинде «Дене тарбия жана спорт» багытындагы болочок мугалимдердин коммуникативдик компетенттүүлүгүн калыптандыруунун системасы иштелип чыкты. Студенттердин жалпы профессионалдык жана атайын компетенттүүлүгүн калыптандыруу онлайн окутуу аркылуу Google classroom, ZOOM, Cisco Webex meetings; автордук канал YouTube, Google meet платформалардын негизинде окуу процессине киргизилди.

Дене тарбия жана спорт багытында билим алып жаткан студенттерге англис тили сабагында онлайн окутуу учурунда коюлган талаптар:

- ✓ Компьютер, планшет же гаджеттин болуусу;
- ✓ Угуучу жабдык (наушник), микрофондун болуусу;
- ✓ Керектүү онлайн платформасын жүктөп алуусу;
- ✓ E-mail болуусу жана дайыма текшерип туруусу;
- ✓ Ар бир сабакка даяр болуу;
- ✓ Сабактарга ZOOM, Cisco Webex meetings, Google meet платформалары аркылуу активдүү катышуу;
- ✓ Техникалык маселе жаралса, окутуучудан же IT адисинен жардам суроо;
- ✓ Сабак учурунда башка нерселерге көңүл бурбоо;
- ✓ Үй тапшырмаларын күн сайын аткарып, Google classroom аркылуу жиберүү;
- ✓ Видео сабактарды автордук «Abdybekova Nurmira» YouTube каналынан көрүү жана жаңы теманы конспектеп жазуу, жаңы терминдерди жатка жаттоо;
- ✓ Жандуу сабак учурунда группалаштарына сый мамиле жасоо;
- ✓ Бөлмөдө тынч мейкиндикти камсыз кылуу;
- ✓ Бөлмөнү санитардык-гигиеналык жактан таза кармоо, желдетүү;
- ✓ Онлайн сабак учурунда башкалардын тоскоол болбоосу;
- ✓ Расписание менен таанышуу;
- ✓ Онлайн окууда бөлмөдө шарт түзүү;
- ✓ Онлайн билим алуу платформалар менен таанышуу;
- ✓ Онлайн билим алуу баалоо системасы менен таанышуу;
- ✓ Окутуучулар менен тыгыз байланышта болуу;
- ✓ Онлайн билим алууда тапшырмалар менен таанышуу;
- ✓ Онлайн сабактын тапшырмаларын өз убагында жиберүү;
- ✓ Инновациялык технология, платформаларды терең изилдөө жана практикада колдоно билүү.

Дене тарбия жана спорт багытында билим алып жаткан студенттердин англис тили жөнүндө билиминин деңгээлин, кеп ишмердүүлүгүнүн деңгээлин, алардын англис тилин үйрөнүүгө болгон умтулуусун, чет элдик маданиятты үйрөнүүгө карата кызыгуусун, башка улуттардын өкүлдөрүнө карата маданияттуу жүрүм-турумун аныктоо боюнча критерийлери жана көрсөткүчтөрдү иштеп чыгууга өбөлгө түздү. Алар төмөнкү таблицада берилди.

**Таблица 1. – Англис тилин окутуу процессинде дене тарбия жана спорт багытындагы студенттердин жалпы кесиптик жана атайын компетенттүүлүгүн калыптандыруунун эффективдүүлүгүнүн критерийлери жана көрсөткүчтөрү**

Критерийлер	Көрсөткүчтөр
Студент үйрөнүп жаткан англис тили боюнча адистигине багытталган билиминин бар болушу	Үйрөнүп жаткан тилдин, спорттук терминология, спорттук мелдештер, жаңылыктар фактылары жөнүндөгү билими; Жалпы билим деңгээлин жогорулатууга умтулуусу; Өзүнүн элинин улуттук спортунун түрлөрү менен англис тилдүү мамлекеттердин улуттук спорту, маданияты менен салыштырып, анализ жүргүзүп алуусу.

Англис тилин үйрөнүүгө умтулуусу, чет элдик ыктыярчылар менен баарлаша билүүсү, интервью алууга кызыгуусу	Белгилүү билимдердин системасын түшүнүп кабыл алуусу; Чет элдик ыктыярчылар менен баарлашуу, интервью аркылуу чет элдик маданиятка кызыгуусу; Маданий билимин, тилдик кубулуштарын өркүндөтүүгө муктаждыгынын бар болушу.
Чет элдик спортчулар, машыктыруучуларга маданияттуу мамиле жасоосу	Көп түрдүү маданияттардын өзгөчөлүктөрү жөнүндө билимге ээ болуу; чет элдик спортчулар, машыктыруучулар менен мамиле түзүү боюнча билгичтиктерге жана көндүмдөргө ээ болуу.
Дил баяндын темасын жана мазмунунун көлөмүн аныктай билүүсү	Дил баяндын темасын жана мазмунунун көлөмүн аныктай жаза билүү. Өз оюн жат жазуу иштеринде так жана даана жазууга үйрөтүү. Берилген тема боюнча материалдарды чогултууга үйрөнүү. Жазып бүткөн дил баянды жыйынтыктап, ишке ашыруу көндүмдөргө ээ болуу.
Текстти окуп, баяндоо менен негизги мазмунун оозеки айтып берүүсү	Берилген текст жөнүндөгү билими; тексттин негизги мазмунун оозеки айтып берүү, талкуулоо билгичтиктерге жана көндүмдөргө ээ болуу.

Ошентип, изилдөөнүн предметине жана максатына негизделген чет элдик жана Кыргызстандагы англис тилин окутуу тажрыйбасына таянуу, изилдөөнүн логикасына адекваттуу методология жана методдор дене тарбия жана спорт багытында билим алып жаткан болочок мугалимдердин жалпы кесиптик жана атайын компетентүүлүгүн калыптандыруунун педагогикалык шарттарын жана инновациялык технологиясын иштеп чыгуу аралыктан окутуу аркылуу ишке ашырууга мүмкүнчүлүк берди [3].

«Дене тарбия жана спорт» багытындагы окуган болочок мугалимдердин жалпы кесиптик компетентүүлүгүн калыптандыруу аралыктан окутуу аркылуу ишке ашырылды. «Abdybekova Nurmira» YouTube автордук каналында видео сабактардын циклы адистиги тил эмес багытындагы окуган болочок адистер үчүн үч багытта берилет:

- ✓ English language for non-philological specialties;
- ✓ Kyrgyz language for non-philological specialties;
- ✓ General pedagogy and innovation technology.

Адистиги тил эмес багытындагы окуган болочок адистер Google classroom, ZOOM, Cisco Webex meetings; YouTube автордук каналы, Google meet платформалар аралыктан окутуунун негизинде окуу процессине жайылтылган. Google classroom платформасынын жардамында «Дене тарбия жана спорт» багытындагы студенттердин презентация, реферат, эссе, жат жазуу, дил баян, тест жазуу иштери жүргүзүлгөн. ZOOM, Cisco Webex meetings, Google meet платформалары аркылуу конференция, семинар, дебат сабактары уюштурулган.

**Изилдөөдөн алынган натыйжалардын практикалык баалуулугу:** англис тилин кесипке багыттап окутуунун илимий педагогикалык негиздерин тередеп түшүнүүгө жана анын жоболорун педагогика илимине, билим берүү тажрыйбасына киргизүүгө, жаңы муундагы дене тарбия мугалимдерин, машыктыруучуларын даярдоого салым кошот. Мамлекеттик билим берүү стандарттарынын адистиктерди даярдоо боюнча социалдык жана тилдик компетентүүлүгүн байытууга жана ишке ашырууга өбөлгө түзөт. Дене тарбия багытындагы студенттердин кеп ишмердүүлүгүн калыптандыруунун педагогикалык шарттары жана модели педагогикалык жогорку окуу жайлардын окуу программаларын түзүүгө, студенттерди окутууда билгичтиктери менен көндүмдөрүн калыптандырууга багытталган сапаттуу кесиптик билим берүүгө салым кошот.

Адистиги тил эмес дене тарбия жана спорт багытында окуган студенттердин профессионалдык жана атайын компетентүүлүгүн калыптандырууга байланыштуу билим алуу мотивациясын камсыз кылуу максатында кесипке багыттап окутуунун интерактивдүү методдорун кеңири колдонуу ийгиликтүү педагогикалык шарт катары аныкталды. [7]

### Корутунду

Аралыктан окутуу аркылуу негизги илимий жана практикалык маселелерди чечүүгө мүмкүнчүлүк түзүлдү: «Дене тарбия жана спорт» багытындагы окуган болочок мугалимдердин жалпы кесиптик жана атайын компетентүүлүгүн калыптандыруунун илимий-теориялык негиздери аныкталды. «Дене тарбия жана спорт» багытындагы окуган болочок мугалимдердин даярдоодо англис тили сабагында аралыктан окутуу технологиясы окуу процессине киргизилди. Студенттердин чет тилдерин үйрөнүүгө болгон кызыгуусу артты жана билим берүүнүн сапаты жогорулады.

Англис тили сабагында дене тарбия багытындагы студенттердин кесипке багытталган кеп ишмердүүлүгүн калыптандыруунун технологиясы, модели, коммуникативдүүлүк компетентүүлүгүн калыптандыруу боюнча көнүгүүлөр системасын камтыган окуу курал иштелип чыкты; англис тилин окутуу аркылуу болочок дене тарбия адистерин кесиптик жактан даярдоонун педагогикалык шарттары жана технологиясы педагогикалык эксперимент аркылуу текшерилип, илимий-педагогикалык сунуштар иштелип чыкты.

### Окутуучуларга онлайн окуудагы пайдалуу сунуштар

- ✓ Расписание түзүү;
- ✓ Онлайн окууга шарт түзүү;
- ✓ Онлайн билим берүүдөгү платформалар менен студенттерди тааныштыруу;
- ✓ Онлайн билим берүүдөгү баалоо системасы менен студенттерди таанышуу;
- ✓ Студенттер менен тыгыз байланышта болуу;
- ✓ Онлайн билим берүүдөгү тапшырмаларды иштеп чыгуу;
- ✓ Сабакты аяктагандан кийин онлайн сабактын тапшырмаларын студенттерге өз убагында жиберүү;
- ✓ Инновациялык технология, платформаларды терең изилдөө жана практикада колдонуу.

### Адабияттардын тизмеси

1. Мамлекеттик тил жана энциклопедия борбору. Кыргыз педагогикасы (энциклопедиялык окуу куралы) [Электронный ресурс] / - Б.: 2004 – Режим доступа: [https://ky.wikipedia.org/wiki/Окутуу\\_технологиясы](https://ky.wikipedia.org/wiki/Окутуу_технологиясы).
2. Абдыбекова Н.А. Развитие навыков устной речи студентов, по направлению «Физическая культура» Учебное пособие по английскому языку второе издание, переработанное и дополненное. / Н.А.Абдыбекова. Б.: 2016. - 360 с.
3. Абдыбекова Н.А., Кулгожаев А.Ж. Инновационные технологии формирования речевой деятельности студентов. [Электронный ресурс] / Н.А.Абдыбекова, А.Ж.Кулгожаев / Научные исследования в Кыргызской Республике Издательство: Высшая аттестационная комиссия при Правительстве Кыргызской Республики. № 4, Б.: 2019. с.162-167.– Режим доступа: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=44048255>
4. Крючков Л.С., Мощинский Н.В. Практические приемы русского языка как иностранного: Учебник. Л.С. Крючков, Н.В. Мощинский. М.: 2012. с.477-480.
5. Хайрутдинова Т.А., Валеев А.А. Педагогические условия формирования конкурентоспособности студентов средствами гуманитарной дисциплины в общеобразовательной организации / Фундаментальное исследование. [Электронный ресурс] / Т.А. Хайрутдинова, Валеев А.А. №102, 2013. 428-431; . – Режим доступа: <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=32298>.
6. 2018-2040-жж КРнын Улуттук өнүгүү стратегиясы. – Бишкек, 2018. – 27-б.
7. Айтбаева Н.Б., Дуйшенкулова Д.Ш. Официально- деловая речь в практическом курсе кыргызского языка для русскоязычных студентов/ Н.Б. Айтбаева, Д.Ш. Дуйшенкулова// Известия Кыргызского государственного технического университета им. И.Раззакова. №2 (38). 2016. С.164-170.